

EL PARADÍS PERDUT
John Milton

Traducció:
Josep M. Boix i Selva
Edició: Rosa Flotats
Editorial: Adesiara
Martorell, 2014
Pàgines: 966
Preu: 38 euros

FULLES D'HERBA
Walt Whitman

Traducció i edició:
Jaume C. Pons Alorda
Editorial:
Edicions de 1984
Barcelona, 2014
Pàgines: 569
Preu: 25 euros

El purità i el demòcrata

Adesiara recupera la versió de J.M. Boix d'«El paradís perdut», de Milton, i Edicions de 1984 publica la traducció al català de «Fulles d'herba», de Whitman

Contra tot pronòstic –amb els efectes assoladors de la crisi econòmica res ho feia preveure– el curs actual, 2013-2014, que va arribant a la seva fi, ha estat pròdig en traduccions poètiques d'altíssima qualitat d'autors que són autèntics referents de la lírica universal antiga, moderna i contemporània. Apuntem només un petit tast de títols com a prova irrefutable de l'afirmació contundent que acabem de fer: Aleksander Kúixner, *És tot el que tenim*, versió de Xènia Dyakonova (Llibres del Segle); Raymond Roussel, *Noves impressions d'Àfrica*, traduït per Jordi Vintó (Labreu Edicions); Philippe Jaccottet, *A la llum de l'hivern i Rèquiem*, ambdós d'Antoni Clapés (Lleonard Muntaner Editor i Cafè Central, respectivament); *Versions de Bai Juyi*, de Marcel Riera (Labreu); i Aleksandr Blok, *Venjança i altres poemes*, d'Esteve Miralles i Ricard San Vicente (Adesiara Editorial).

Ara bé, en el terreny de la traducció de poesia, aquest curs 2013-2014 serà recordat, sobretot, per la publicació de dues obres mestres que només es poden qualificar d'absolutament fenomenals. Naturalment, ens referim a l'espectacular recuperació de l'extraordinària versió del poeta, crític, traductor, professor i editor Josep M. Boix i Selva (1914-1996) d'*El paradís perdut* del poeta, dramaturg, prosista i servidor públic purità John Milton (1608-1674), i la insòlita incorporació al català, amb més d'un segle de retard, de la primera versió integral de *Les fulles d'herba*, del poeta, prosista, memorialista, novel·lista i periodista demòcrata Walt Whitman (1819-1892), feta pel jove poeta, narrador i traductor Jaume C. Pons Alorda (1984).

La versió de Milton de Boix i Selva és tot un clàssic de la traducció poètica en català, mereixedor d'un lloc de privilegi al costat de l'*Odissea* de Carles Riba i *La Divina Comèdia* de Josep M. de Sagarra que ha estat absent de les llibreries catalanes des del llunyà 1953. Podem anar encara més enllà i dir que la versió de Boix i Selva és, indubtablement,

una de les grans versions del poema de Milton a nivell europeu i internacional. La nova edició d'Adesiara és digna de tot elogi perquè és la més completa i acurada possible. *El paradís perdut*, de Milton, en la versió de Boix i Selva ha rebut el tracte de luxe que convé als grans clàssics. És bilingüe, amb el text original establert per l'especialista Douglas Bush, i la versió catalana amb totes les esmenes que Boix va anar introduint-hi entre la primera edició comercial, el 1953, i l'any de la seva mort, el 1996. Té un excel·lent aparell de notes per identificar tota mena de variants, fonts, al·lusions i qüestions temàtiques. Té un pròleg explicatiu substancial que ens acostava perfectament les figures de John Milton i Josep M. Boix i Selva, l'obra mestra de Milton i la clàssica versió de Boix. I tot –l'establiment del text, les notes, el pròleg– ha anat a cura de la professora Rosa Flotats, la màxima estudiosa del tàndem Milton-Boix. I per si faltava alguna cosa, el volum de 966 pàgines està ben imprès, ben cosit i ben rel·ligat en tapes dures.

En el cas de *Fulles d'herba*, de Walt Whitman, el magnífic equip de 1984 i el jove traductor han optat per una operació editorial molt més austera per ressaltar l'incombustible actualitat del poema i el bé de Déu que significa des del punt de vista literari dispo-

L'apunt

Tot i que és conegut especialment per *El paradís perdut*, John Milton (Londres, 1608-1674) va escriure uns vint-i-dos títols més, sumant els llibres de poemes i els assajos, publicats entre el 1629 i el 1671. Per la seva banda, Walt Whitman (Camdem, Nova Jersey, 1819-1892), considerat un dels poetes nord-americans més rellevants, també va ser periodista, assagista i humanista i va publicar mitja dotzena de títols, el més destacat dels quals és «Fulles d'herba».

sar finalment de la primera versió integral en llengua catalana. L'edició és en rústega i en una sola llengua, amb un breu pròleg orientatiu i una curta bibliografia de fonts utilitzades. Tant l'editor com el traductor volen que ens dediquem a la lectura directa de l'obra mestra de Whitman sense més preàmbuls o distraccions. L'encert de l'aposta de 1984 i Pons Alorda s'ha vist recompensat amb cinc edicions successives, fins ara.

És, certament, una fel·líc coincidència en el temps la recuperació del Milton de Boix i l'edició del Whitman de Pons Alorda, però la coincidència no està gens mancada de significat. Gràcies als esforços de les dues editorials, ara podem resseguir en català els grans moments del desplegament de la tradició de l'èpica occidental, des dels seus inicis fins a les portes de la modernitat. En aquest sentit, ja disposàvem dels fonaments de la tradició amb l'Homer de Riba, el Virgili de Miquel Dolç i el Dant de Sagarra. I d'ara endavant, disposarem del Milton, que a la tradició fa el paper de frontissa, tancant l'èpica clàssica i obrint les portes a la modernitat, i del Whitman que constitueix la primeríssima èpica del món modern. Ara tenim completes les grans baules de la cadena de l'èpica: Homer, Virgili, Dant, Milton i Whitman.

A partir d'aquí només faltaria superar els grans prejudicis estètics i culturals que durant anys i panys han pesat negativament en la recepció de l'obra de Milton i Whitman a Catalunya. En el cas de Milton, els prejudicis